

WSPÓŁPRACA
JEDNOSTEK SAMORZĄDU
TERYTORYALNEGO
I PRZEDSIĘBIORCÓW
PRZY POZYSKIWANIU
FUNDUSZY UNII EUROPEJSKIEJ

pod redakcją Marka Stefańskiego

Wrocław 2009

MICHAŁ PIETRASZEWSKI

Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej we Włocławku Spółka z o.o.
Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna we Włocławku

ZYGMUNT KATOLIK

Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej we Włocławku Spółka z o.o.

Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej jako zewnętrzne źródło finansowania inwestycji w branży energetycznej

(na przykładzie Miejskiego Przedsiębiorstwa
Energetyki Ciepłej Spółka z o.o. we Włocławku)

1. Wprowadzenie

Przekształcenia ekonomiczne minionych lat wymusiły na polskich przedsiębiorstwach konieczność poszukiwania nowych sposobów i zasad funkcjonowania w warunkach otoczenia gospodarki rynkowej. Nowoczesne kryteria decyzyjne wprowadzone były do przedsiębiorstw podczas procesów restrukturyzacji naprawczej czy w wyniku strategicznego planowania, co w istotny sposób zmieniało dotychczasową strukturę ich aktywów. Od tego momentu głównym celem działalności gospodarczej podmiotów staje się wzrost wartości rynkowej ich majątku. Jedynym z bardzo ważnych czynników rozwoju gospodarczego jest niewątpliwie inwestowanie. Oznacza ono więc każde wykorzystanie kapitału „dzisiaj” dla osiągnięcia pożądaných korzyści w przyszłości¹. Jednak osiągnięcie powodzenia w tym zakresie wymaga stałego poszukiwania, w warunkach ograniczoności zasobów, nowych dróg zmierzających do optymalnych sposobów pomnażania kapitału w przedsiębiorstwie i obniżania kosztów jego funkcjonowania. Inwestycje są traktowane nie tylko jako sposób powiększania majątku właścicieli, lecz także są uważane za podstawowy czynnik rozwoju

¹ *Projekty inwestycyjne*, pod red. T. Gostkowskiej - Drzewieckiej, Gdańsk 1999, s. 12.

gospodarczego kraju. W gospodarce rynkowej inwestycje są koniecznym warunkiem rozwoju². Rozwój gospodarczy przedsiębiorstw staje się niezbędnym warunkiem utrzymania ich pozycji na rynku i gwarantem jej poprawy w przyszłości. Zarządzanie inwestycjami firm jest sztuką wymagającą umiejętności lokowania kapitału w takie aktywa rzeczowe, które są warte więcej niż kosztują. Zarządzający firmą, uprawiający ten szczególny rodzaj „sztuki”, powinni się posługiwać odpowiednimi regułami, narzędziami i technikami przydatnymi w podejmowaniu efektywnych decyzji inwestycyjnych³.

Celem opracowania jest analiza strategii inwestycyjnej spółki komunalnej z wykorzystaniem funduszy publicznych, w tym Unii Europejskiej. Podstawową metodą badawczą jest studium przypadku (z ang. *case study*). Jako przykład przyjęto Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Spółka z o.o. we Włocławku. Analizie towarzyszyć będzie hipoteza badawcza, że dobry projekt inwestycyjny gwarantuje pozyskanie środków publicznych, w tym unijnych, na jego współfinansowanie.

2. Strategiczne kierunki rozwoju spółki

W MPEC we Włocławku przyszłość jest prognozowana na podstawie obserwacji trendów z minionych lat w zakresie zmian zaopatrzenia w ciepło klientów oraz przepisów prawnych dotyczących głównie regulacji w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska. Na podstawie przytoczonych obserwacji zidentyfikowano kluczowe czynniki wpływające na politykę inwestycyjną Spółki oraz realizowaną strategię rozwoju:

- występuje wzrost cen substytucyjnych surowców energetycznych,
- występuje zwiększone zainteresowanie odbiorców produktem przedsiębiorstwa,
- następuje coroczny przyrost mocy ciepłej w przedziale 2–4 MW,
- występuje stopniowy wzrost liczby odbiorców ciepła,
- przepisy o ochronie środowiska znacząco wpływają na kierunek działań rozwojowych przedsiębiorstwa.

² K. J a j u g a, T. J a j u g a, *Inwestycje. Instrumenty finansowe. Ryzyko finansowe. Inżynieria finansowa*, Warszawa 2002, s. 7.

³ *Projekty inwestycyjne...*, s. 23.

Powyższe czynniki stanowią główny fundament strategicznych założeń kierunków rozwoju przedsiębiorstwa a mianowicie:

— przystosowanie się przedsiębiorstwa do uwarunkowań rynkowych i zachodzących zmian w branży ciepłowniczej,

— przekształcenie przedsiębiorstwa w sprawnie działający organizm zdolny przyjąć na siebie wyzwania nieustannych zmian warunków na rynku surowców energetycznych i wdrażającego wysokie technologie w zakresie diagnostyki, automatyzacji procesu produkcyjnego i produkcji skojarzonej,

— przygotowanie przedsiębiorstwa do koniecznych wysiłków inwestycyjnych zmierzających do kompleksowej modernizacji źródeł ciepła i systemu dystrybucji ciepła w mieście oraz odpowiadających coraz wyższemu rygorom w zakresie emisji pyłów i gazów cieplarnianych.

Długofalowe kierunki rozwoju przedsiębiorstwa obejmują zatem modernizację i rozbudowę miejskiego systemu ciepłowniczego celem szerszego penetrowania rynku, modernizację i rozbudowę źródeł ciepła z uwzględnieniem wymagań przepisów ochrony środowiska, co w rezultacie będzie prowadzić do podniesienia wartości przedsiębiorstwa i jego pozycji na rynku usług ciepłowniczych.

3. Formy realizacji strategii spółki

W dzisiejszych czasach energia w życiu codziennym człowieka odgrywa bardzo istotną rolę. W hierarchii jego potrzeb materialnych zajmuje jedno z najwyższych miejsc, stanowiąc zarazem dobro podstawowe charakteryzujące się niewielką elastycznością cenową. Źródła energii wpływają również w sposób znaczący na utrzymanie równowagi gospodarczej i społecznej świata⁴. Stan gospodarki światowej, poziom kultury oraz cywilizacji uzależniony jest od tempa rozwoju gospodarczego i stopnia wykorzystania energii. Wraz z rozwojem społeczno-gospodarczym, postępem technicznym, wzrostem populacji ludności świata znacznie intensyfikuje się zapotrzebowanie na energię. W ostatnim dziesięcioleciu dostęp do surowców energetycznych oraz posiadanie wysoko-wydajnych technologii wytwarzających energię stały się priorytetowymi celami

⁴ K. Kubic a, *Energia w świecie i w Polsce*, [w:] *Zarządzanie energią w miastach*, pod red. R. Zarzyckiego, Łódź 2004, s. 11.

polityki gospodarczej krajów chcących nosić miano liderów w gospodarce światowej.

Nieustanne zwiększanie tempa postępu cywilizacyjnego oraz powszechne kreowanie postaw konsumpcyjnych doprowadza z jednej strony do wzrostu podstawowych wskaźników makroekonomicznych, z drugiej natomiast wpływa niekorzystnie na ekosystem, którego zdolności regeneracyjne nie są w stanie sprostać postępowi industrializacji i urbanizacji w skali globalnej. Niezbędne staje się zatem przestrzeganie rygorów w zakresie ochrony środowiska i tworzenie takich planów strategicznego rozwoju w skali całej gospodarki, jak i poszczególnych instalacji energetycznych, które uwzględniać będą założenia zrównoważonego wzrostu.

Pierwszym krokiem było dostosowanie wszystkich instalacji do spalania paliw o mocy nominalnej ponad 50 MW w polskim przemyśle energetycznym do wprowadzenia pozwolenia zintegrowanego, co wynikało z regulacji zamieszczonych w dyrektywie unijnej⁵. Kolejną znaczącą inicjatywą jest realizacja założeń związanych z prowadzeniem działań określonych w zapisach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, gdzie w Osi priorytetowej 4. o nazwie „Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska” jednym z celów szczegółowych jest poprawa jakości powietrza poprzez obniżenie wielkości emisji substancji zanieczyszczających z obiektów spalania paliw o mocy większej niż 50 MW⁶.

Produkcja energii w każdej skali, od małego źródła (domowego pieca) do instalacji przemysłowej, powoduje określone obciążenie dla poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego — powietrza, gleby i wody⁷. Wytwarzanie energii na bazie paliw kopalnianych stanowi największe źródło emisji zanieczyszczeń gazowych i metali ciężkich do otoczenia. Jak długo podstawowym źródłem pozyskiwania energii będzie spalanie paliw kopalnianych, tak długo proces ten będzie się wiązał z uciążliwością dla środowiska, a szczególnie z zanieczyszczeniem powietrza atmosferycznego⁸. Jakość powietrza, tym samym

⁵ Dyrektywa 1996/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń (Dz.Urz. WE L 257 z 10.10.1996, s. 26).

⁶ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 29 listopada 2006, s. 86,

⁷ K. K u b i c a, *Energia w świecie...*

⁸ *Postęp techniczny w ciepłownictwie* [XI Krajowa Konferencja Naukowo-Techniczna], [w:] Z. B a g i e ń s k i, *Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza przy produkcji energii cieplnej*, Poznań-Piła 2000, s. 135.

poziom jego zanieczyszczenia, staje się strategicznym celem działań zmierzających do poprawy stanu środowiska zarówno w skali globalnej, jak i lokalnej⁹.

Nieuchronnym elementem działalności każdego przedsiębiorstwa energetycznego jest wprowadzanie do powietrza substancji gazowych oraz pyłów pochodzących ze spalania paliw w źródłach ciepła. W sektorze przedsiębiorstw ciepłowniczych nie można dzisiaj mówić o wysokiej jakości usług bez podejmowania działań na rzecz ochrony środowiska. Dlatego też ważne miejsce w działalności MPEC we Włocławku zajmuje dbałość o środowisko naturalne, co stanowi jeden z głównych priorytetów w strategii rozwojowej spółki.

Kluczowym wyznacznikiem realizacji wytyczonych celów środowiskowych w przedsiębiorstwie jest ciągle obniżanie poziomu wskaźników zużycia energii paliw w odniesieniu do produkcji ciepła. Proekologiczna polityka spółki jest prowadzona na dwóch płaszczyznach¹⁰:

— technicznej — mającej na celu wdrażanie rozwiązań powodujących zmniejszanie emisji zanieczyszczeń oraz stopniowe przechodzenie na spalanie paliw ekologicznych,

— mentalnej — mającej na celu wykształcenie wśród pracowników tzw. świadomości ekologicznej wiążącej się z priorytetowym traktowaniem zagadnień dotyczących ochrony ekosystemu.

Ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko realizowane jest poprzez wprowadzanie do przedsiębiorstwa nowoczesnych technologii, których celem jest podnoszenie sprawności działania całego systemu energetycznego. Stare źródła wytwarzania charakteryzujące się niską efektywnością cieplną są sukcesywnie zastępowane nowymi o wysokiej sprawności. Przedsiębiorstwo eliminuje ze swojej działalności zagrożenia ekologiczne, stosując korzystne rozwiązania dla środowiska.

Działania inwestycyjne MPEC — Włocławek podporządkowane są zasadzie długofalowego zrównoważonego rozwoju, co oznacza konieczność uwzględniania wymogów ochrony środowiska we wszystkich przedsięwzięciach inwestycyjnych i organizacyjnych, niezależnie od wielkości źródła ciepła. Dbając o zielone oblicze miasta Włocławka, MPEC propaguje ideę likwidacji rozproszonych źró-

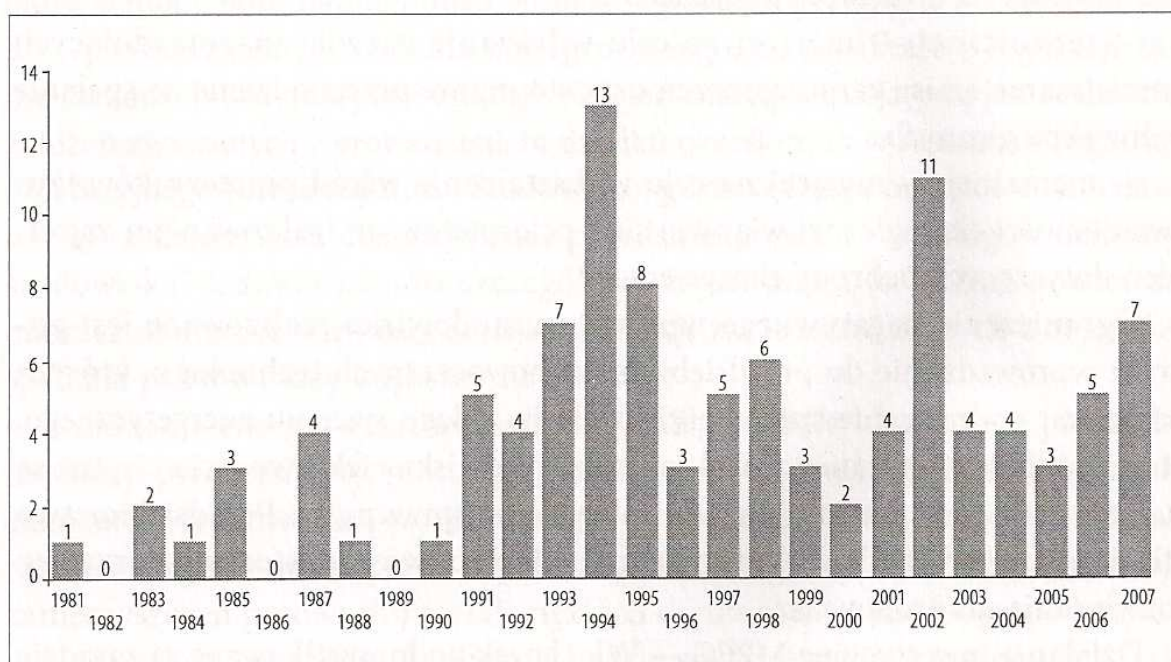
⁹ K. Kubica, *Energia w świecie...*

¹⁰ Z. Katolik, D. Tomaszewski, K. Młodzikowski, *MPEC Włocławek — inwestycje*, Włocławek 2006, s. 128.

deł niskiej emisji¹¹. Realizacja tego zadania służy między innymi eliminowaniu starych, nieekonomicznych oraz zanieczyszczających miasto lokalnych kotłowni węglowych, a także wszelkiego rodzaju ogrzewań piecowych.

Ograniczenie ingerencji w środowisko naturalne, a przede wszystkim zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, jest jednym z naczelnych zadań, jakie dzisiaj stawia sobie omawiana spółka. Obiekty ogrzewane z kotłowni lokalnych przyłączane są do scentralizowanego miejskiego systemu ciepłowniczego. System ten jest wysoce bezpieczny, o znikomej awaryjności, a produkcja ciepła zlokalizowana we wschodniej części miasta, w znacznej odległości od tzw. gęstej zabudowy.

W okresie lat 1981–2007 przedsiębiorstwo zlikwidowało 107 kotłowni lokalnych. Ilościowy stan zlikwidowanych kotłowni w poszczególnych latach funkcjonowania przedsiębiorstwa przedstawia wykres 1.

Wykres 1. Likwidacja kotłowni w latach 1981–2005

Źródło: opracowanie własne.

Postępujący rozwój budownictwa mieszkaniowego w mieście wpłynął znacząco na liczebność miejscowych źródeł ciepła. W latach 1976–1992 przedsię-

¹¹ Niska emisja — emisja pyłów i szkodliwych gazów pochodząca z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych, w których spalanie węgla odbywa się w wysoce nieefektywny sposób.

biorstwo eksploatowało 47 kotłowni lokalnych, które stanowiły jego własność¹². Równoległe z rozwojem budownictwa mieszkaniowego postępowała również rozbudowa sieci ciepłej przedsiębiorstwa. Stan ten tworzył warunki do stopniowej likwidacji uciążliwych dla społeczności lokalnej kotłowni. Jesienią 1981 roku zlikwidowano pierwszą kotłownię i zastąpiono ją grupowym wymiennikowym jednofunkcyjnym węzłem ciepłym. Z chwilą zakończenia procesu likwidacji pierwszej małej ciepłowni lokalnej, przedsiębiorstwo osiągnęło wyższy poziom rozwoju technicznego i początek lat osiemdziesiątych minionego wieku można potraktować jako okres „zasiewu” nowego systemu ciepłowniczego całego miasta. Rachunki ekonomiczne tworzone w oparciu o model prostego zwrotu z inwestycji dodatkowo potwierdziły zasadność stopniowej redukcji lokalnych ciepłowni, które cechowały się niską sprawnością i ujemną efektywnością. Od wspomnianego okresu są one sukcesywnie zastępowane grupowymi węzłami ciepłymi.

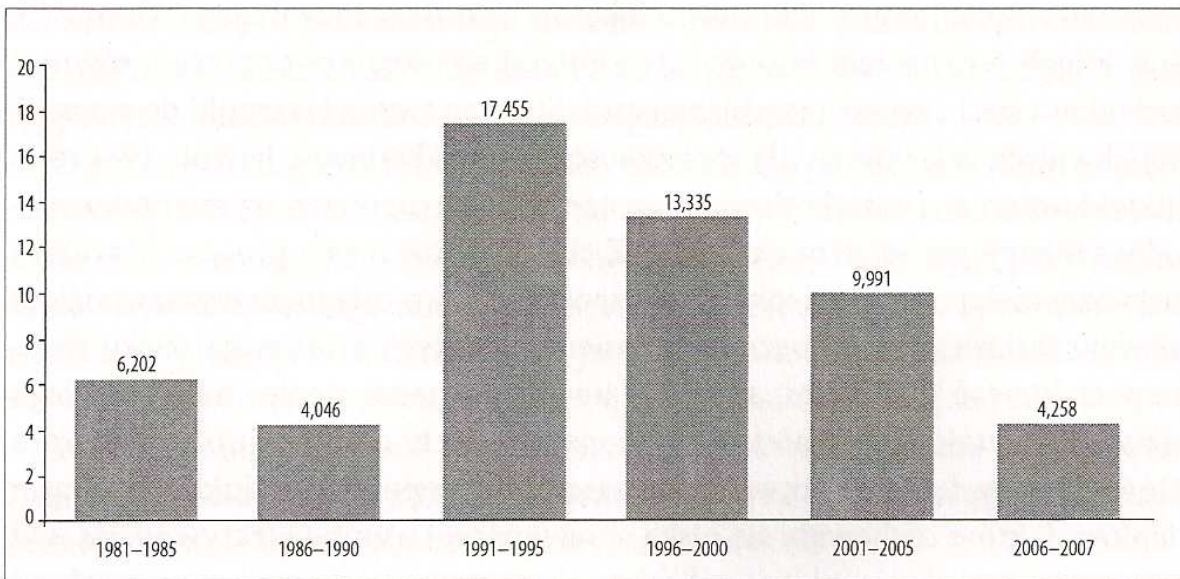
Pozyskiwane przez przedsiębiorstwo środki finansowe z dotacji Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska oraz z budżetu miasta znacznie ten proces dynamizowały. Po roku 2000 likwidowane kotłownie w mieście stały się ofiarą zmian rynkowych, które doprowadziły do wysunięcia się na pozycję lidera cen sprzedaży ciepła z kluczowej Ciepłowni „Wschód”, będącej strategiczną instalacją MPEC we Włocławku. Do dzisiaj cena 1 GJ energii wyprodukowanej w Ciepłowni „Wschód” w oparciu o konwencjonalne metody jest znacznie atrakcyjniejsza od cen energii pozyskiwanej z gazu ziemnego czy oleju opałowego.

Moc cieplna zlikwidowanych kotłowni w latach 1981–2007 kształtuje się na poziomie 55,288 MW. Skalę tego zjawiska przedstawiono na wykres 2.

W wyniku planowej działalności spółki z eksploatacji zostały wyłączone wszystkie kotłownie opalane paliwem stałym (koks, węgiel). Tam gdzie nie było możliwości technicznych przyłączenia do miejskiej sieci ciepłej, kotłownie węglowe zastąpiono, sukcesywnie modernizowanymi, kotłowniami gazowo-olejowymi¹³. W pomieszczeniach zlikwidowanych kotłowni umieszczono nowoczesnej konstrukcji kompaktowe węzły ciepłe z pełnym opomiarowaniem i automatyką. Podłączenie źródeł niskiej emisji do ogrzewania sieci ciepłowniowej spowodowało znaczne obniżenie emisji szkodliwych substancji na terenie dzielnic mieszkaniowych miasta Włocławka. Na wykresach 3 i 4 zobrazowano

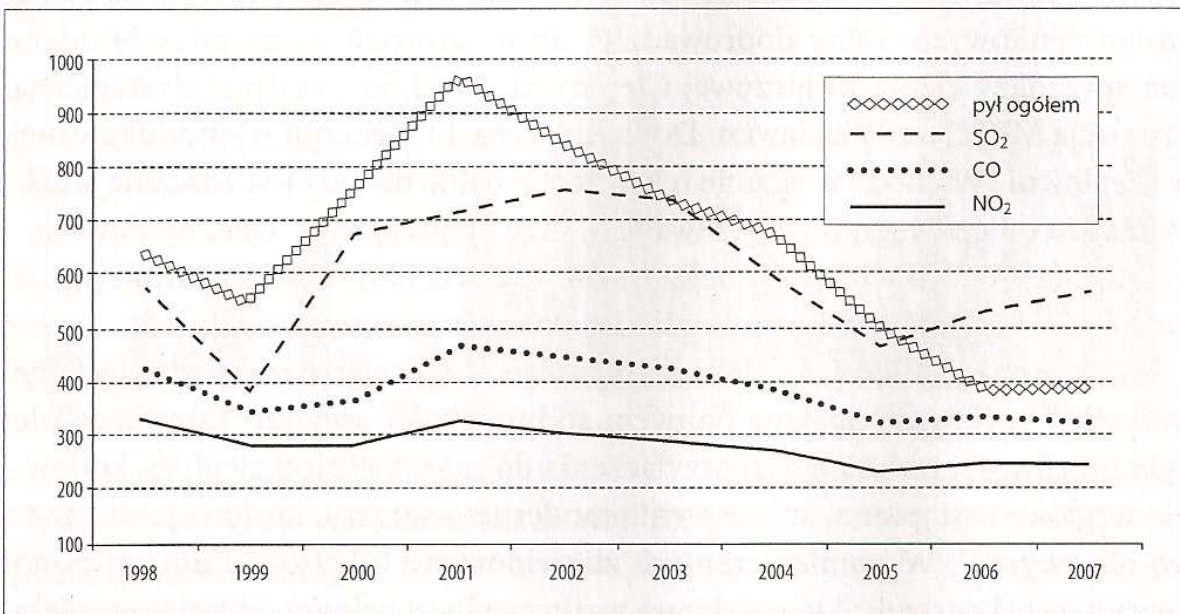
¹² Zob. więcej Z. K a t o l i k, D. T o m a s z e w s k i, *35 lat transformacji przedsiębiorstwa od MPEC do MPEC*, Włocławek 2006, s. 27.

¹³ W sezonie grzewczym 2006/2007 przeprowadzono modernizację kotłowni polegającą na zastąpieniu kotła olejowego kotłem na biopaliwo w formie pelletu drzewnego.

Wykres 2. Moc cieplna w MW zlikwidowanych kotłowni w latach 1981-2007

Źródło: opracowanie własne.

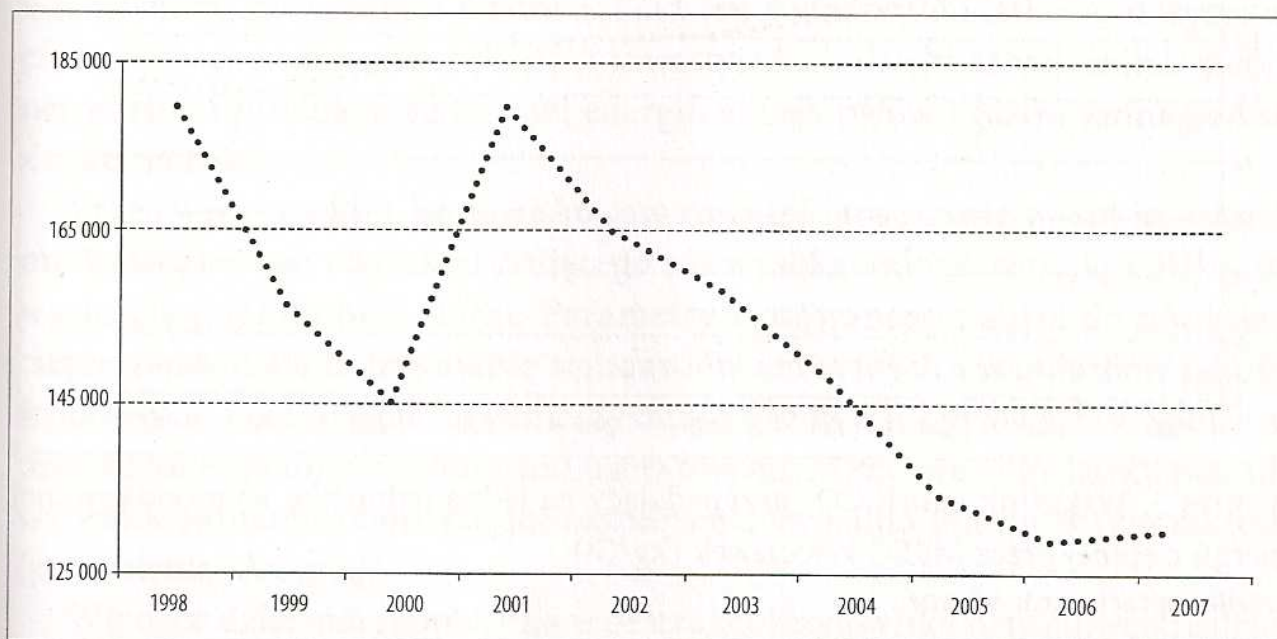

Wykres 3. Średnioroczna wartość emisji zanieczyszczeń w mg/rok z instalacji MPEC Sp. z o.o. w latach 1998-2007

Źródło: opracowanie własne.

skalę wielkości emisji podstawowych zanieczyszczeń wyemitowanych z instalacji głównego źródła ciepła przedsiębiorstwa do powietrza w latach 1998–2007.

Dużym sukcesem jest kontynuowanie przez kolejne lata trendu spadkowego dla średnich wartości emisji. Na uwagę zasługuje tutaj wskaźnik zanieczyszczenia powietrza pyłami, który zmniejszył się od 2001 r. prawie dwukrotnie, przy zwiększającej się ekspansji przedsiębiorstwa na rynku i podłączaniu nowych odbiorców. Sukces ten możliwy był jedynie do osiągnięcia w oparciu o ustawiczne inwestycje technologiczne w procesy odpylania emitowanych spalin.

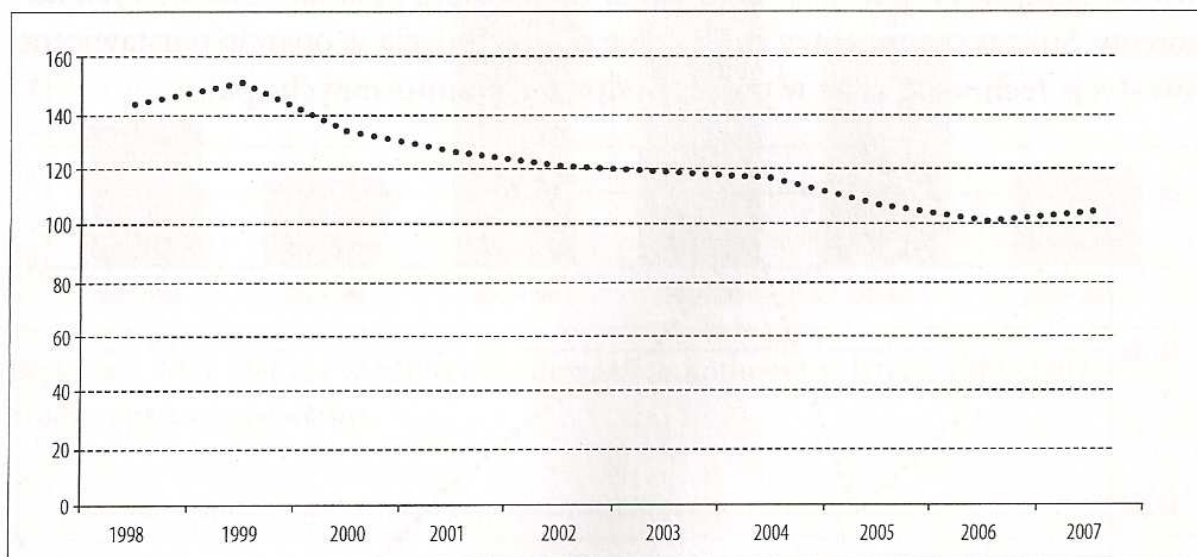

Wykres 4. Średnioroczna wartość emisji CO₂ w mg/rok z instalacji MPEC Sp. z o.o. we Włocławku

Źródło: opracowanie własne.

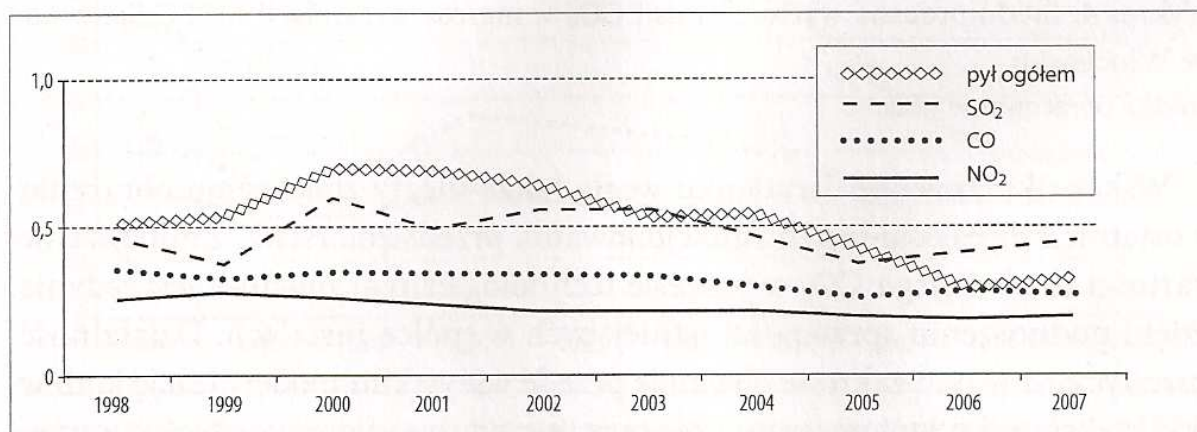
Wskaźniki emisyjne dwutlenku węgla także uległy znacznemu obniżeniu w ostatnich dziesięciu latach funkcjonowania przedsiębiorstwa. Zmniejszenie wartości uwalnianego CO₂ w procesie technologicznym możliwe jest jedynie dzięki podnoszeniu sprawności istniejących w spółce instalacji. Działalność inwestycyjna w tym zakresie obejmuje przede wszystkim modernizację kotłów oraz maksymalne zautomatyzowanie oraz opomiarowanie procesów wytwarzania i przesyłania ciepła do najdalszych punktów sieci. Dodatkową determinantą decyzji inwestycyjnych w zakresie ograniczenia emisji dwutlenku węgla są międzynarodowe regulacje prawno-administracyjne, które w bezpośredni sposób przyczyniają się do realizacji inwestycji w zakresie ograniczenia emisji gazów przyczyniających się do utrwalania efektu cieplarnianego na Ziemi.

Skalę oddziaływania wrocławskiej spółki na środowisko obrazują wskaźniki emisji zanieczyszczeń w odniesieniu do produkcji energii cieplnej. Na wykresach 5 i 6 przedstawiono porównanie uzyskanych wyników pomiarów wskaźników emisji najbardziej znaczących zanieczyszczeń dla eksploatowanego przez przedsiębiorstwo w latach 1998–2007 źródła ciepła.

Wykres 5. Wskaźnik emisji CO₂ przypadający na jedną jednostkę wyprodukowanej energii cieplnej przez MPEC Włocławek (kg/GJ)

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 6. Porównanie wskaźników emisji zanieczyszczeń przypadający na jedną jednostkę wyprodukowanej energii cieplnej przez MPEC Włocławek (kg/GJ)

Źródło: opracowanie własne.

Konsekwentna polityka inwestycyjna realizowana przez kolejne zarządy MPEC we Włocławku przekłada się na wymierne rezultaty dotyczące redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza. Zarówno wskaźniki gazów, jak i pyłów w ostatnich dziesięciu latach sukcesywnie zmniejszają się, co jest ewidentnym dowodem na istnienie pozytywnych efektów długofalowej strategii zmian technologicznych w przedsiębiorstwie. Dodatkowo należy wspomnieć, iż średnia wielkość produkcji energii cieplnej MPEC w ostatnich dziesięciu latach kształtowała się na stabilnym poziomie 1,250 mln GJ/rok, nie ulegając znaczącym odchyleniom od wartości średniej. Fakt ten świadczy dodatkowo o wysokiej efektywności realizowanej polityki inwestycyjnej, dzięki której, mimo stabilnej wartości produkcji całkowitej energii, emisja pyłów i gazów zmniejsza się z roku na rok.

Przejawem troski o środowisko jest również stosowanie wysokiej jakości miału węglowego charakteryzującego się wysoką kalorycznością i niską zawartością popiołu oraz siarki. Parametry stosowanego paliwa do produkcji ciepła zapewniają dotrzymanie standardów emisyjnych i standardów jakości środowiska. Pomiary emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych w Spółce są prowadzone zgodnie z wymogami ustawowymi. MPEC we Włocławku posiada wszystkie aktualnie obowiązujące uzgodnienia formalno-prawne w tym zakresie (pozwolenia, decyzje).

Wiodące działania zapobiegające destrukcji środowiska naturalnego realizowane są zgodnie z przyjętym programem inwestycyjnym w przedsiębiorstwie i dotyczą:

- wymiany sieci cieplnej wysokoparametrowej wykonanej w technologii kanałowej na sieć preizolowaną,
- modernizacji węzłów cieplnych wraz z instalacją telemetrycznego monitoringu ich pracy,
- modernizacji i automatyzacji części technologicznej głównego źródła ciepła w mieście — Ciepłowni „Wschód”,
- zmniejszania zużycia paliwa poprzez wzrost sprawności kotłów,
- budowy instalacji suchego odpylania spalin,
- zmniejszenia zużycia energii elektrycznej (poprzez zainstalowanie przetworników częstotliwości do płynnej regulacji pomp i wentylatorów).

Bieżące, codzienne działania proekologiczne w spółce są ukierunkowane na utrzymanie pracujących urządzeń energetycznych i urządzeń ochrony powietrza w stałej sprawności oraz na prowadzeniu okresowych pomiarów emisji zanie-

czyszczeń¹⁴. Zobowiązania finansowe wynikające z korzystania ze środowiska są na bieżąco regulowane przez spółkę i mieszczą się w planowanych normach. Przedsiębiorstwo prowadzi prawidłową i racjonalną gospodarkę wodno-ściekową. W Ciepłowni „Wschód” systematycznie modernizuje się i utrzymuje w bardzo dobrym stanie technicznym urządzenia odpylające, sieć kanalizacyjną i deszczową, stację uzdatniania wody. Wymiernym efektem działań proekologicznych podejmowanych przez kolejne zarządy przedsiębiorstwa było zdjęcie w 1997 r. Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej — Ciepłownia „Wschód” z wojewódzkiej listy podmiotów gospodarczych uciążliwych dla środowiska.

Obowiązujące od dnia 1 stycznia 2002 r. nowe wymagania prawne w zasadniczy sposób zmieniły normy postępowania w wielu dziedzinach życia i gospodarki. Wymagania te dotyczą i obejmują również przedsiębiorstwa sektora energetycznego. Wprowadzone zmiany ustawowo nałożyły między innymi na wytwórców energii cieplnej szereg nowych uwarunkowań prawnych, bez których funkcjonowanie miejskiego przedsiębiorstwa ciepłowniczego w przyszłości nie byłoby możliwe. Głównym dokumentem prawnym regulującym podstawowe przepisy stała się ustawa „Prawo ochrony środowiska”. Dokument ten narzucił przedsiębiorstwom energetycznym w tym i naszej spółce szereg zadań do wykonania. Jednym z nich są pozwolenia zintegrowane¹⁵.

Ciepłownia „Wschód” należy do grupy instalacji podlegających obowiązkowi uzyskania pozwolenia zintegrowanego (instalacja energetyczna powyżej 50 MW). W dniu 10 czerwca 2006 r. przedsiębiorstwu zostało wydane pozwolenie zintegrowane, w którym stwierdzono, że MPEC we Włocławku spełnia wszystkie obowiązki prawne w zakresie Systemu handlu emisjami.

Aby sprostać wciąż rosnącym wymogom w zakresie ochrony środowiska spółka posiada wysoce doświadczoną kadrę laboratoryjną i nowoczesnie wyposażoną Pracownię Kontroli Jakości i Ochrony Środowiska¹⁶. W sposób ciągły poszukuje się również źródeł finansowania dla zamierzeń inwestycyjnych związanych z ochroną środowiska.

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 lipca 2001 r. w sprawie wprowadzania do powietrza substancji zanieczyszczających z procesów technologicznych i operacji technicznych (Dz.U. Nr 87, poz. 957).

¹⁵ Obowiązek uzyskania pozwolenia zintegrowanego jest efektem implementacji do polskiego prawa ochrony środowiska postanowień cytowanej dyrektywy 96/61/WE. Pozwolenie ma charakter czasowy. Czas ważności pozwolenia to maksymalnie 10 lat.

¹⁶ Z. K a t o l i k, D. T o m a s z e w s k i, *35 lat transformacji przedsiębiorstwa...*, s. 111.

Prawidłowa realizacja zobowiązań spółki w zakresie ochrony środowiska wymaga nieustannego śledzenia zmian w przepisach prawnych, ich interpretacji przez ministra środowiska oraz wyników negocjacji z Komisją Europejską. Służby przedsiębiorstwa są prawidłowo przygotowane do realizacji nałożonych na MPEC ustawowych zobowiązań, tj.:

- służby ochrony środowiska — do nadzoru nad realizacją wdrażanych technologii,
- służby produkcyjne — do prawidłowej eksploatacji urządzeń energetycznych,
- służby inwestycyjne — do realizacji planowanych inwestycji ekologicznych.

4. Źródła finansowania działalności inwestycyjnej przedsiębiorstwa

Od początku lat 90., wraz z rozwojem w Polsce gospodarki rynkowej, nastąpił swobodny przepływ kapitału pomiędzy wyspecjalizowanymi instytucjami finansowymi krajowymi i zagranicznymi, przedsiębiorstwami, osobami fizycznymi działającymi w różnych segmentach rynku. Swoboda dostępu do kapitału stworzyła przedsiębiorstwom wiele możliwości jego pozyskania. Ponadto przemiany gospodarcze i ekonomiczne wymusiły na przedsiębiorstwach działania dostosowawcze do wymogów konkurencji rynkowej. W tej sytuacji przedsiębiorstwa, chcąc utrzymać swoją pozycję na rynku, podjęły wyzwania ukierunkowane na ich rozwój. Jednak podstawowym problemem łączącym wszystkich przedsiębiorców, bez względu na segment rynku działania czy wielkość, jest niewystarczająca ilość środków na finansowanie działalności rozwojowej przedsiębiorstw w stosunku do ich potrzeb. Problem ten dotyczy również MPEC we Włocławku. Ograniczone środki będące w dyspozycji spółki intensyfikują działania kierownictwa dla pozyskania kapitału na finansowanie zamierzeń inwestycyjnych. Realizowane inwestycje w Miejskim Przedsiębiorstwie Energetyki Ciepłej we Włocławku są finansowane w znacznej części kapitałem własnym wypracowanym przez załogę spółki oraz środkami pozyskanymi z zewnątrz.

Finansując inwestycje własnymi środkami, spółka wykorzystuje głównie amortyzację z danego roku sprawozdawczego eksploatowanych środków trwa-

łych. Zdolność ekonomiczna MPEC na cele rozwojowe ze środków amortyzacji wynosi ponad 7 mln zł rocznie. Oznacza to, że zadania strategiczne przedsiębiorstwa mogą być realizowane w 50% środkami własnymi. Brakująca część finansowa jest przewidziana do uzupełnienia przede wszystkim kapitałem pozyskanym ze źródeł pomocowych Unii Europejskiej oraz innych.

Wejście Polski do Unii Europejskiej poszerzyło możliwości realizacji projektów ze wsparciem ze strony środków publicznych UE. Możliwość korzystania z funduszy strukturalnych UE to dla przedsiębiorstw w Polsce jedna z największych szans, ale także wyzwań ostatnich lat. Aby nie zmarnować tej szansy, w spółce podjęto szereg działań w celu pozyskania tego kapitału.

W roku 2006 projekt MPEC we Włocławku o nazwie „Likwidacja niskich emisji w rejonie Starówki miasta Włocławek” znalazł się na liście rankingowej projektów zakwalifikowanych do finansowania ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego w ramach I Priorytetu „Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii”. Mimo wysokiej oceny projektu przez zespół kwalifikacyjny, spółka nie otrzymała środków finansowych na realizację tego zamierzenia inwestycyjnego.

Ten sam projekt w zmodyfikowanej wersji uchwałą Nr 14/144/08 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 lutego 2008 r. został umieszczony w indywidualnym wykazie indywidualnych projektów kluczowych współfinansowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007–2013 w osi Działanie 2.3 „Rozwój infrastruktury w zakresie ochrony powietrza”. Całkowita wartość projektu wynosi ponad 11 mln zł.

Efektom projektu finansowanego w połowie ze środków unijnych będzie przyłączenie do sieci ponad 300 lokali zajmowanych przez 940 mieszkańców, wybudowane zostaną 2,3 km nowoczesnej sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami oraz 31 wysoko wydajnych węzłów cieplnych. Rozbudowa preizolowanej sieci ciepłowniczej oraz likwidacja kolejnych kotłowni lokalnych przyczyni się w bezpośredni sposób do podniesienia komfortu i jakości życia mieszkańców dzięki obniżeniu emisji gazów i pyłów emitowanych ze starych pieców w centrum miasta.

Spółka zabiega o kapitał nie tylko ze źródeł unijnych. Na wniosek Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej we Włocławku nr PO 8080 z dnia 28 grudnia 2007 r. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wod-

nej w Toruniu Uchwałą Rady Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Nr 31/08 z dnia 20 marca 2008 r. oraz Uchwałą Rady Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu nr 126.08 z dnia 22 sierpnia 2008 r. udzielił przedsiębiorstwu pożyczki w wysokości 2,7 mln zł na dofinansowanie przedsięwzięcia pn.: „Ograniczenie emisji pyłów z ciepłowni węglowej poprzez modernizację układu odpylania spalin”.

5. Podsumowanie

Zoptymalizowany proces produkcji ciepła w przedsiębiorstwie, nowoczesne instalacje odpylania spalin to elementy wspomagające ochronę środowiska i gwarantujące dotrzymanie standardów emisyjnych obowiązujących do 2015 r.

Skutkiem wyteżonej pracy doświadczonej i wysoce wykwalifikowanej załogi jest coraz bardziej pozytywny i nowoczesny wizerunek ciepłownictwa w mieście oraz samego przedsiębiorstwa. Realizując rozwój gospodarczy spółki, wpływamy na rozwój społeczny miasta Włocławka.

Biorąc pod uwagę rodzaj i skalę zaplanowanych w Miejskim Przedsiębiorstwie Energetyki Ciepłej we Włocławku działań i jednocześnie wysoką wrażliwość środowiska przyrodniczego na działania, a gospodarcze w szczególności, uznaje się za konieczne respektowanie w trakcie realizacji strategii rozwoju zasady zrównoważonego rozwoju. W odniesieniu do planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w tym na obszary NATURA 2000, planuje się stosowanie pełnej procedury oceny skutków ich realizacji na środowisko. Przy planowaniu nowych inwestycji w infrastrukturze firmy kluczowym kryterium brany pod uwagę, jest ograniczenie wpływu ciepłowni na lokalne środowisko naturalne. Inwestycje modernizacyjne także wiążą się z obniżeniem ingerencji przedsiębiorstwa w ekosystem poprzez instalowanie wysoko sprawnych urządzeń podnoszących efektywność techniczną i ekonomiczną Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej we Włocławku.

Bibliografia

- Dyrektywa Rady 1996/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń (Dz.Urz. WE L 257 z 10.10.1996).
- Projekty inwestycyjne*, pod red. T. GOSTKOWSKIEJ-DRZEWIECKIEJ, Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr, Gdańsk 1999.
- JAJUGA K., JAJUGA T., *Inwestycje. Instrumenty finansowe. Ryzyko finansowe. Inżynieria finansowa*, PWN, Warszawa 2002.
- KATOLIK Z., TOMASZEWSKI D., MŁODZIKOWSKI K., *MPEC Włocławek — inwestycje*, Wyd. MPEC we Włocławku, Włocławek 2006.
- KATOLIK Z., TOMASZEWSKI D., *35 lat transformacji przedsiębiorstwa od ZEC-u do MPEC-u*, Wyd. MPEC we Włocławku, Włocławek 2006.
- KATOLIK Z., *35 lat Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej we Włocławku*, „Nowoczesne Ciepłownictwo” 2006, nr 11, Izba Gospodarcza Ciepłownictwo Polskie.
- KUBICA K., *Energia w świecie i w Polsce*, [w:] *Zarządzanie energią w miastach*, pod red. R. ZARZYCKIEGO, Polska Akademia Nauk, Łódź 2004.
- Postęp techniczny w ciepłownictwie* [XI Krajowa Konferencja Naukowo-Techniczna], [w:] Z. BAGIEŃSKI, *Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza przy produkcji energii cieplnej*, Poznań-Piła 2000.
- Program operacyjny „Infrastruktura i środowisko. Narodowe strategiczne ramy odniesienia 2007–2013”, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 29 listopada 2006 r.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 lipca 2001 r. w sprawie wprowadzania do powietrza substancji zanieczyszczających z procesów technologicznych i operacji technicznych (Dz.U. z 2001 r. Nr 87, poz. 957).

Abstract

The authors of the article attempted to depict Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Spółka z o.o. (Municipal Thermal Power Industry Company Ltd.) in Włocławek as an example showing that a properly prepared and implemented investment strategy guarantees raising public aid for its co-financing. On the basis of the conducted analysis one can state that the research hypothesis was positively validated.

Rightly specified aims of the company, including mainly environmentally friendly activity, allow to employ public funds and European Union funds to reach them.

The article is divided into five parts. The introduction contains justification of subject choice, the aim and the methodology. Part two depicts strategic directions in the development of the company. Part three tackles forms of putting strategy of the company into practice. Part four contains an analysis of the sources from which strategic aims are financed, incl. European Union funds. Part five is a summary.